

SAK

TYÖTÄ

TOISTEMME

PUOLESTA

KPY:n edustajakokous 30.05.2023

Oikeudenmukainen siirtymä NYT-kampanja

Pia Björkbacka, SAK:n kansainvälisten asioiden asiantuntija

Oikeudenmukainen siirtymä NYT-kampanja

<https://oikeudenmukainensiertyma.fi/swedish>

- Oikeudenmukainen ekologinen siirtymä NYT- kampanja ja sen periaatteet ovat ehdotus tulevan hallituksen ilmasto- ja luontokatotoimien toteuttamistavaksi.
- Pää tavoite vaikuttaa 2.4.2023 pidettyihin eduskuntavaaleihin hallitusohjelmaan.
- Laaja-alaisen koalition kokoaminen ja toimintaperiaatteiden luominen aloitettiin vuosi ennen vaaleja, koordinaattorina Finnwatch.
- Koalitio ja sen periaatteet laadittiin ay-liikkeen, ympäristö-, kehitys- ja sosiaalialan järjestöjen sekä kirkon ja maataloustuottajien kanssa.
- Mukaan ei saatu työnantajia tai yritysedustajia. Maataloustuottajatkin passivoituivat periaatteiden laadinnan jälkeen.
- Periaatteisiin sitoutui noin 90 järjestöä.
- Ammattiliitoista SAK:n lisäksi keskusjärjestöt AKAVA ja STTK.
- SAK:sta 5 liittoa sekä SASK: SAK koordinoi SAK:n kantoja ja ykv-toimia.

Oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteet – lähtökohta

” Kasvihuonekaasujen aiheuttama ilmaston lämpeneminen ja sen mukanaan tuomat lisääntynyt kuivuus, metsäpalot, vaaralliset myrskyt ja tulvat ovat heikentäneet jo nyt ihmisten elinolosuhteita ja terveyttä. Ihmiskunnan on siirryttävä nopeasti nykyisestä luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilitalouteen perustuvasta yhteiskunnasta kohti planeetan rajoja kunnioittavaa, ekologisesti kestävää hyvinvointiyhteiskuntaa. Tätä muutosta kutsutaan ekologiseksi siirtymäksi.

Hallittu ekologinen siirtymä edellyttää oikeudenmukaisuuden huomioimista. Tässä periaatelinjauksessa sitoudumme niihin omassa toiminnassamme ja vaikuttamistyössämme, ja kannustamme myös päättäjiä niiden kunnioittamiseen.”

Oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteet

1. Ekologinen kriisi torjutaan
2. Tietoperustaisuus
3. Etupainotteisuus
4. Johdonmukaisuus
5. Ihmisoikeusperustaisuus
6. Ketään ei jätetä
7. Eriarvoisuus vähenee
8. Ihmisarvoista työtä
9. Osallistavuus
10. Siirtymän seuranta

Periaate 1., 2. ja 3

1. Maapallon lämpeneminen on rajoitettava puoleentoista asteeseen esiteollisesta ajasta. Luontokato tulee pysäyttää
2. Tarvittavista toimista tehtävät päätökset tulee pohjata parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon.
3. Tarvittavien toimien mittaluokkaa ja nopeutta arvioitaessa on huomioitava niin varovaisuusperiaate kuin tulevat sukupolvet. Tästä syystä tarvittavat päästövähennykset ja luontokatoon puuttuvat toimet tulee tehdä etupainotteisesti. Suomen kaltaisten rikkaiden maiden vastuu on tehdä näitä toimenpiteitä kehittyviä maita nopeammin sekä osallistua kehittyvien maiden ilmasto- ja luontokato toimien rahoittamiseen.

Periaate 4. ja 5.

4. Siirtymän tulee olla suunnitelmallista ja pitkäjänteisesti toteutettavaa. Suomen tulee laatia asiantuntijatietoon pohjautuva konkreettinen ja jatkuvasti päivitettävä suunnitelma siitä, miten koko yhteiskunnan kattava oikeudenmukainen ekologinen siirtymä on mahdollista toteuttaa kokonaisuutena. Siirtymässä on tärkeää huomioida politiikkajohdonmukaisuus: myös toimien, jotka eivät ole suoraan kytköksissä ekologiseen siirtymään, tulee olla linjassa siirtymän kanssa.

5. Oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän ytimessä ovat ihmisoikeudet. Ilmasto- ja luontokatotoimien on noudatettava Suomen ihmisoikeusvelvoitteita.

Periaate 6. ja 7.

6. Ketään ei jätetä kehityksessä jälkeen. Siirtymätilanteissa erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuvassa ja heikoimmassa asemassa oleviin sekä marginalisoituihin ja syrjinnälle alttiisiin ihmisiin ja turvattava heidän oikeuksiensa toteutuminen. Myös siirtymäaloilla toimivat työntekijät, maatalousyrittäjät ja yrittäjät tulee tunnistaa, ja heitä tulee tukea.

7. Oikeudenmukainen ekologinen siirtymä vähentää köyhyyttä sekä sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta. Siirtymästä aiheutuvien kustannusten oikeudenmukainen jako edellyttää progressiiviseen verojärjestelmään perustuvaa rahoituspohjaa.

Periaate 8. ja 9.

8. Siirtymässä on varmistettava sekä Suomessa että maailmalla työvoiman oikeudenmukainen siirtyminen hiilivapaisiin tuotanto- ja palvelutehtäviin päivittämällä osaamista sekä luomalla ihmisarvoista työtä sekä hyvälaatuisia työpaikkoja.

9. Työmarkkinaosapuolilla, kansalaisjärjestöillä, muilla sidosryhmillä ja yksittäisillä ihmisillä on oltava mahdollisuus osallistua ilmasto- ja luontokatotoimien suunnitteluun, toteutukseen ja päätöksentekoon sekä tehtyjen toimien arviointiin.

Periaate 10.

10. Suomessa ekologisen siirtymän etenemistä ja sen vaikutuksia ihmisoikeuksien toteutumiseen, työllisyyteen ja osaamiseen, taloudelliseen eriarvoisuuteen, huoltovarmuuteen sekä haavoittuviin, marginalisoituihin ja syrjinnälle alttiin ihmisiin on seurattava erillisellä mittaristolla esimerkiksi osana ilmastovuosikertomusta. Ilmastovuosikertomuksessa tulisi tarkastella myös niitä kansainvälisiä vaikutuksia, joita Suomen ekologisella siirtymällä on muihin maihin, ja erityisesti kehittyviin talouksiin

Mitä eduskuntavaaliehdokkaalta odotettiin?

- Allekirjoita sitoumus

Kerro äänestäjille, että olet sitoutunut oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteisiin. Täytä lomake, ja lisäämme sitoumuksesi näkyviin kampanjasivuille. Avoimessa kentässä voit kertoa äänestäjillesi lisää siitä, miten aiot kansanedustajana varmistaa oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän toteutumisen.

Miten yksittäinen ihminen pysyi osallistumaan kampanjaan?

- Kehoitettiin twiittamaan ehdokkaille ja annettiin siihen valmiita pohjia kuten esim:
 - ✓ ”Aion äänestää ehdokasta, joka on sitoutunut oikeudenmukaisen siirtymän periaatteisiin. Lue lisää periaatteista ja tule mukaan! oikeudenmukainensiirtyma.fi #OikeudenmukainenSiirtyma”
 - ✓ ”Ilmastokriisi ja luontokato on pysäytettävä! Samalla on varmistettava oikeudenmukainen siirtymä. Ehdokas, sitoudu oikeudenmukaisen siirtymän periaatteisiin oikeudenmukainensiirtyma.fi #OikeudenmukainenSiirtyma”
- Lisäksi Finnwatch tuotti yhteistyössä valmiita kampanjakakuvia ja videoita jaettavaksi sosiaalisessa mediassa.

[Videot – Google Drive](#)

Lopputulos vielä auki... vaikuttaminen jatkuu

- 557 kansanedustajaehdokasta sitoutui oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteisiin ennen vaaleja, joista 42 valittiin eduskuntaan.
- ✓ Näistä suurin osa on Vihreistä, Vasemmistoliitosta ja SDP:sta.
- ✓ Yksittäisiä kansanedustajaehdokkaista myös nyt hallitusohjelmaa neuvottelevista puolueista Kokoomuksesta, PS:sta, RKP:sta ja KD:sta, mutta selkeä vähemmistö.
- Koalition jäsenet olivat Säätytalolla hallitusneuvotteluiden toisen viikon maanantaina klo 7.30 alkaen aamupäivän viestimässä tarvetta saada oikeudenmukaisen siirtymän periaatteet mukaan hallitusohjelmaan.